

***Brassavola nodosa* (R.Br.)**

De verleidelijke "Dame van de nacht"

Bert Van Zuylen – Patrick Mannens

Familie : Epidendreae

Onderfamilie : Laeliinae

Naamsverklaring:

Het geslacht is vernoemd naar de Venetiaanse edelman en arts Antonio Musa Brasavola (één's'!) die leefde van 1500 tot 1555. Robert Brown beschreef het geslacht in 1813 op basis van de type-plant *Brassavola cucullata*. *Brassavola nodosa* is beschreven door Lindley.

Aanvankelijk werd deze –waarschijnlijk meest verspreide soort van het geslacht- al in 1698 door Hermann genoemd. Hij beschreef hem in *Paradisus Batavus* als *Epidendron nodosum*. Linnaeus zou hem in 1753 herbeschrijven als *Epidendrum nodosum*. Maar Lindley zou hem in 1831 definitief indelen bij *Brassavola* als *Brassavola nodosa*.

Nota Bert:

Als een bezoeker van mijn kas na zonsondergang binnen een paar meter van een bloeiende *Brassavola nodosa* komt, is de reactie meestal: "Oh, wat een heerlijke geur!". Voor mij persoonlijk lijkt de geur veel op die van anjers. De frisse, verleidelijke geur stond model voor de gewone naam van deze orchidee: de Dame van de Nacht ofwel Dama de la Noche in haar eigen omgeving n.l. Centraal en Zuid Amerika.

Ze groeit en bloeit gemakkelijk, deze *Brassavola nodosa* en komt in haar natuurlijke omgeving zowel op boomtakken als op rotswanden voor. En hoewel deze soort daar bijna als een onkruid beschouwd wordt, kunnen de meeste orchideeën liefhebbers er toch niet omheen. In de meeste kassen is dan ook wel een exemplaar te vinden.

Dit is een vertaling van een artikel van Eudora Thomas Sabo uit het A.O.S.-bulletin van mei 1988, van Bert:

Brassavola nodosa kan het gehele jaar rond in bloei komen, maar als ze buiten Florida gekweekt wordt, zullen de meeste bloemen in de zomermaanden en in de herfst verschijnen. Grote exemplaren kunnen wel 5 of 6 maanden aan één stuk bloeien.

Brassavola (de officiële afkorting is B.) is een geslacht dat werd opgericht door de Schotse geneesheer en botanicus Robert Brown in 1813. Hij noemde het geslacht naar Antonio Musa *Brassavola*, een Venetiaans edelman en botanicus en Professor in de Logica, Geneeskunde en Medicijnen in Ferrara, Italië.

Het geslacht omvat zo'n 15 soorten. Onder de beter bekende soorten vallen o.a. *B. nodosa*, *B. acaulis*, *B. cordata*, *B. cucullata* en *B. tuberculata* (die vaak *B. perrinii* of *B. fragrans* genoemd wordt.) (In mijn catalogi vond ik in Nederland ook *B. flagelaris*, maar niet *B. cordata* en *B. tuberculata*, Bert)

Twee soorten uit Centraal Amerika, *B. glauca* en *B. digbyana*, worden tegenwoordig opgenomen in het geslacht *Rhyncholelia* door bepaalde botanici omdat de structuur van de planten en de bloemen nogal afwijkend is. *B. digbyana* is een van de voorouders van de meeste *Brassocattleya* en *Brassolaeliocattleya*-hybriden met de grote, gefranjerde lip als kenmerk. Voorbeelden zijn *B.C. 'Mount Hood'* en *B.L.C. 'Norman's Bay'*.

B. nodosa heeft vlezige maar smalle, leerachtige bladeren die aan één kant gegroefd zijn en die ontspringen vanaf de top van slanke, stengelachtige pseudobulben. Deze vlezige bladeren vervangen de bijna niet bestaande pseudobulben helemaal als wateropslag en helpen de plant zo door droge periodes in hun natuurlijke habitat.

De bloemen variëren van groenachtig tot geelachtig tot wit. Hoewel ze 4-6 cm in doorsnee zijn, hebben de bloemen hele smalle sepalen en petalen waardoor ze een spinachtig voorkomen krijgen. Het meest opvallende deel van de plant is de grote, glimmend witte, hartvormige lip. Er kan een zweem van lila over liggen of er kunnen kastanjebruine vlekjes voorkomen in de smalle, buisvormige keel. Bij het kweken van hybriden komen de vlekjes steeds opvallend terug.

Basis voor het kweken:

Oppotten: *B.nodosa* kan in kleipotten gekweekt worden, in mandjes, in varenwortelpotten of worden opgebonden op boomvarenblokken, stukken kurk, en zelfs op een boomstam buiten in de warmere streken. (Zoals het zuiden van Florida, waar de auteur woont. Bert.)

Het oppotmedium waaraan ik de voorkeur geef bij gebruik van kleipotten of houten mandjes, is ongeveer 3 delen varenwortel en 1 deel ouderwetse houtskool (geen geperste briketten). De stukjes houtskool moeten tussen 1-1,5 cm groot zijn. Als U de planten in een pot wilt kweken moet U ze vooral niet te vaak delen. Geef ze de kans om een volle tentoonstellingsplant te worden. Als U een lattenmandje prefereert, stop dan een stukje horregas in het mandje zodat de kleinere stukjes materiaal niet tussen de latjes door vallen.

Voordat U de plant in een boomvarenpot wilt zetten, moet U eerst enkele extra gaten in de bodem maken voor een betere afwatering.

Als de planten te groot wordt voor zo'n mandje of als het mandje begint te vergaan, plaats dan het hele spul in een nieuw, maar iets groter mandje. Vul de openblijvende ruimte op met nieuw potmateriaal.

B. nodosa kan ook op een boomvarenblok worden gezet of op een tak door haar vast te binden met telefoondraad (waarschijnlijk hebben ze in Florida andere telefoonkabel als in Zeeland, want ik kan niet zeggen dat me dit zo'n goed idee lijkt, Bert) of smalle stroken nylonkous.

Als de plant vastzit aan de tak in warmere streken zoals Zuid Florida, bedek de plant dan in koudere nachten met een stuk doek om haar zo te beschermen tegen de wind en de kou.

Water geven: De frequentie van het water geven hangt natuurlijk af aan uw eigen condities en aan de tijd van het jaar. In het algemeen worden opgepotte planten van *B.nodosa* elke tweede of derde dag water gegeven tijdens de warmste maanden en twee keer per week in de rest van het jaar. Maar planten die op blokken worden gekweekt of op takken en waarvan de wortels zijn blootgesteld aan de open lucht verlangen vaker water. Maar bij twijfel niet teveel water geven!!! Het is beter iets te weinig te geven dan iets te veel.

Bemesting: Een simpel programma voor de beginner bestaat uit een allround oplosbare 20-20-20 mest die maandelijks wordt toegediend. Van maart tot november is een eetlepel mest op 4 liter water voldoende. U mag vaker mesten als u de oplossing zwakker maakt. Van december tot februari raad ik u aan om een 10-30-20 meststof te gebruiken. Dit stimuleert de wortelgroei meer dan de bladgroei. De nieuwe en nog zwakke bladeren kunnen geen nachttemperatuur van minder dan 5°C verdragen. Planten die op blokken of op takken groeien moeten vaker bemest worden omdat ze vaker water krijgen.

Licht: In het algemeen heeft *B.nodosa* voldoende aan 50% zon tijdens de heetste maanden en tot 75% zon in de rest van het jaar. Ze kan volle zon verdragen in de vroege ochtenduren en in de latere uren in de namiddag. Ze zullen snel uitgroeien tot grote planten als ze veel licht krijgen. *B.nodosa* bloeit ook onder kunstlicht.

Ziektes en plagen: Persoonlijk vind ik *B.nodosa* heel resistent tegen schadelijke insecten en ziektes. Ik neem aan dat de plant gewoon in het normale sproeiprogramma zit bij u. Over het algemeen geldt dan: spuit alleen met insecticide als u inderdaad beestjes ziet - en zeker niet vaker dan één keer in de 2-3 weken. Een fungicide/schimmelbestrijder mag maandelijks gebruikt worden. (En iets meer in de regentijd.) Al het spuitwerk moet 's morgens gebeuren of in de late namiddag om zo het gevaar van beschadiging door een combinatie van hitte en chemicaliën tegen te gaan.

De tips die ik hierboven gegeven heb, werken prachtig bij mij! Maar de kweekcondities zijn bij iedereen verschillend, dus probeer voorzichtig hoe het het beste bij u gaat. En noteer wat u doet!!

B.nodosa is meestal wel aanwezig bij handelaren. En als U nog geen Lady of the Night bezit, koop dan verschillende delen of planten om zo snel mogelijk een rijkbloeiend exemplaar te bezitten.

Nota Patrick:

Zelf zag in tijdens mijn Costa-Rica reis enkele planten in botanische tuinen en één erg groot exemplaar langs de Pacific in het kustplaatsje Tserpe. Het betrof een kluit die een inwoner had gevonden in het bos langs de kust en mee had gebracht tot in zijn tuin. Daar had hij hem bovenop een stam van een omgekapte boom geplant. De plant stond in volle zon en de bladeren waren door en door rood: er was haastgeen groene kleur meer te bekennen. Toch zag de plant er nog gezond uit en zag je dat hij gebloeid had en er al een hele tijd zat. Spijtig genoeg op het moment dat wij daar waren zonder bloei.

Verwante soorten:

De Kew list vermeld 58 soorten, waarvan er 20 als verschillende zijn herkend. Op de lijst in vetjes afgedrukt:

[***Brassavola acaulis* Lindl. & Paxton, Paxton's Fl. Gard. 2: 152 \(1851\).**](#)
[*Brassavola amazonica* Poepp. & Endl., Nov. Gen. Sp. Pl. 2: 3 \(1836\).](#)
[*Brassavola angustata* Lindl., Edwards's Bot. Reg. 24: t. 41 \(1838\).](#)
[*Brassavola appendiculata* A.Rich. & Galeotti, Ann. Sci. Nat., Bot., III, 3: 23 \(1845\).](#)
[*Brassavola ceboletta* Rchb.f., Bonplandia \(Hannover\) 3: 221 \(1855\).](#)
[*Brassavola ceboletta* var. *fasciculata* \(Pabst\) H.G.Jones, Phytion \(Horn\) 14: 34 \(1970\).](#)
[*Brassavola chacoensis* Kraenzl., Bot. Jahrb. Syst. 36\(80\): 7 \(1905\).](#)
[*Brassavola cordata* Lindl., Edwards's Bot. Reg. 22: t. 1913 \(1836\).](#)
[***Brassavola cucullata* \(L.\) R.Br. in W.T.Aiton, Hortus Kew. 5: 216 \(1813\).**](#)
[*Brassavola cucullata* var. *elegans* Schltr., Orchis 13: 46 \(1919\).](#)
[*Brassavola cuspidata* Hook., Bot. Mag. 66: t. 3722 \(1839\).](#)
[*Brassavola digbyana* Lindl., Edwards's Bot. Reg. 32: t. 53 \(1846\).](#)
[*Brassavola digbyana* var. *fimbripetala* \(Ames\) H.G.Jones, Orchid Rev. 70: 234 \(1962\).](#)
[***Brassavola dukeana* Horta, Rodriguésia 11\(8\): 25 \(1937\).**](#)
[*Brassavola elegans* \(Ham.\) Hook., Bot. Mag. 58: t. 3098 \(1831\).](#)
[***Brassavola fasciculata* Pabst, Arq. Bot. Estado São Paulo, n.s., f.m., 3: 126 \(1955\).**](#)
[***Brassavola filifolia* Linden, Ill. Hort. 28: 64 \(1881\).**](#)
[***Brassavola flagellaris* Barb.Rodr., Gen. Spec. Orchid. 2: 161 \(1882\).**](#)
[***Brassavola fragans* Barb.Rodr., Gen. Spec. Orchid. 1: 65 \(1877\).**](#)
[*Brassavola fragrans* Lem., Jard. Fleur. 3\(Misc.\): 78 \(1853\), nom. illeg.](#)
[***Brassavola gardneri* Cogn. in C.F.P.von Martius & auct. suc. \(eds.\), Fl. Bras. 3\(5\): 263 \(1902\).**](#)
[*Brassavola gibbsiana* G.Nicholson, Ill. Dict. Gard. 1: 209 \(1884\).](#)
[***Brassavola gillettei* H.G.Jones, Bol. Soc. Brot., II, 41: 17 \(1967\).**](#)
[*Brassavola glauca* Lindl., Edwards's Bot. Reg. 25: t. 47 \(1839\).](#)
[***Brassavola grandiflora* Lindl., Edwards's Bot. Reg. 25: t. 16 \(1839\).**](#)
[***Brassavola harrisii* H.G.Jones, Acta Soc. Bot. Poloniae 37: 256 \(1968\).**](#)
[*Brassavola lineata* Hook., Bot. Mag. 79: t. 4734 \(1853\).](#)
[***Brassavola martiana* Lindl., Edwards's Bot. Reg. 22: t. 1914 \(1836\).**](#)
[*Brassavola martiana* var. *multiflora* \(Schltr.\) H.G.Jones, Darwiniana 15: 22 \(1969\).](#)
[*Brassavola mathieuana* Klotzsch, Allg. Gartenzeitung 21: 290 \(1853\).](#)
[*Brassavola mutiflora* Schltr., Orchis 13: 58 \(1919\).](#)
[***Brassavola nodosa* \(L.\) Lindl., Gen. Sp. Orchid. Pl.: 114 \(1831\).**](#)
[*Brassavola nodosa* Hook., Bot. Mag. 60: t. 3229 \(1833\), nom. illeg.](#)
[*Brassavola nodosa* var. *grandiflora* \(Lindl.\) H.G.Jones, Amer. Orchid Soc. Bull. 41: 495 \(1972\).](#)
[*Brassavola nodosa* var. *rhopalorrhachis* Schltr., Orchis 13: 77 \(1919\).](#)
[*Brassavola nodosa* var. *venosa* \(Lindl.\) H.G.Jones, Folia Geobot. Phytotax. 4: 328 \(1969\).](#)
[*Brassavola odoratissima* Regel, Gartenflora 1: 325 \(1852\).](#)
[*Brassavola ovaliformis* C.Schweinf., Bot. Mus. Leaf. 14: 60 \(1949\).](#)
[*Brassavola ovaliformis* var. *fasciculata* \(Pabst\) H.G.Jones, Bol. Soc. Brot., II, 41: 8 \(1967\).](#)
[*Brassavola perrinii* Lindl., Edwards's Bot. Reg. 18: t. 1561 \(1833\).](#)
[*Brassavola perrinii* var. *pluriflora* Hauman, Anales Mus. Nac. Hist. Nat. Buenos Aires 29: 376 \(1917\).](#)
[*Brassavola pescatorii* Rchb.f., Gard. Chron., n.s., 9: 724 \(1878\).](#)
[*Brassavola pumilio* Rchb.f., Linnaea 18: 402 \(1845\).](#)
[***Brassavola reginae* Pabst, Bradea 2: 288 \(1978\).**](#)
[***Brassavola retusa* Lindl., Edwards's Bot. Reg. 33: t. 20 \(1847\).**](#)
[***Brassavola revoluta* Barb.Rodr., Gen. Spec. Orchid. 2: 161 \(1882\).**](#)
[***Brassavola rhomboglossa* Pabst, Bradea 3: 2 \(1979\).**](#)
[*Brassavola rhopalorrhachis* Rchb.f., Bot. Zeitung \(Berlin\) 10: 855 \(1852\).](#)
[*Brassavola rigida* \(Willd.\) Bold., Fl. Dutch W. Ind. Is. 1: 43 \(1909\).](#)
[*Brassavola scaposa* Schltr., Orchis 13: 77 \(1919\).](#)
[*Brassavola sloanei* Griseb., Fl. Brit. W. I.: 620 \(1864\).](#)
[*Brassavola stricta* auct., Gard. Chron., n.s., 1885: 501 \(1885\).](#)
[*Brassavola suaveolens* Galeotti ex Hemsl., Gard. Chron., n.s., 1879: 235 \(1879\).](#)
[***Brassavola subulifolia* Lindl., Gen. Sp. Orchid. Pl.: 115 \(1831\).**](#)
[*Brassavola surinamensis* Focke, Tijdschr. Natuurk. Wetensch. Kunsten 4: 17 \(1851\).](#)
[***Brassavola tuberculata* Hook., Bot. Mag. 56: t. 2878 \(1829\).**](#)
[***Brassavola venosa* Lindl., Edwards's Bot. Reg. 26: t. 20 \(1840\).**](#)
[*Brassavola vomeriformis* \(Sw.\) Rchb.f. ex Griseb., Fl. Brit. W. I.: 621 \(1864\).](#)

Bibliografie:

- *Field guide to the orchids of Costa Rica and Panama*, by Robert L.Dressler; ISBN 0-8014-8139-2
- *Manual of Orchids*, The New RHS dictionary, door Joyce Stewart, KEW, 1992, ISBN 0-88192-334-6
- *The Illustrated Encyclopedia of Orchids*, door Alec Pridgeon, 1992, ISBN 0-7472-0635-x
- *Botanica's Orchids*, Laurel Glenn Publishinh, 2002, ISBN 1-57145-721-6
- *Native Colombian Orchids-Volume 1*, van de Colombian Orchids Society, 1990, ISBN 958-638-024-7
- *Orchids travel by air a pictural safari*, door D.Mulder, T.Mulder-Roelfsema , 1990, ISBN 90-9003632-6
- *Orchids of Venezuela, An Illustrated Field Guide*, door Dunsterville en Garay, 1979, ...
- *Orchids of Guatemala and Belize*, door Aokes Ames en Donovan Stewart Correl, 1985, ISBN 0-486-24834-8
- *An introduction to the Orchids of Mexico*, 1987, ISBN 0-8014-1833-X

Copyright © 2008 P & P Orchids /O.V.V., alle rechten voorbehouden.

